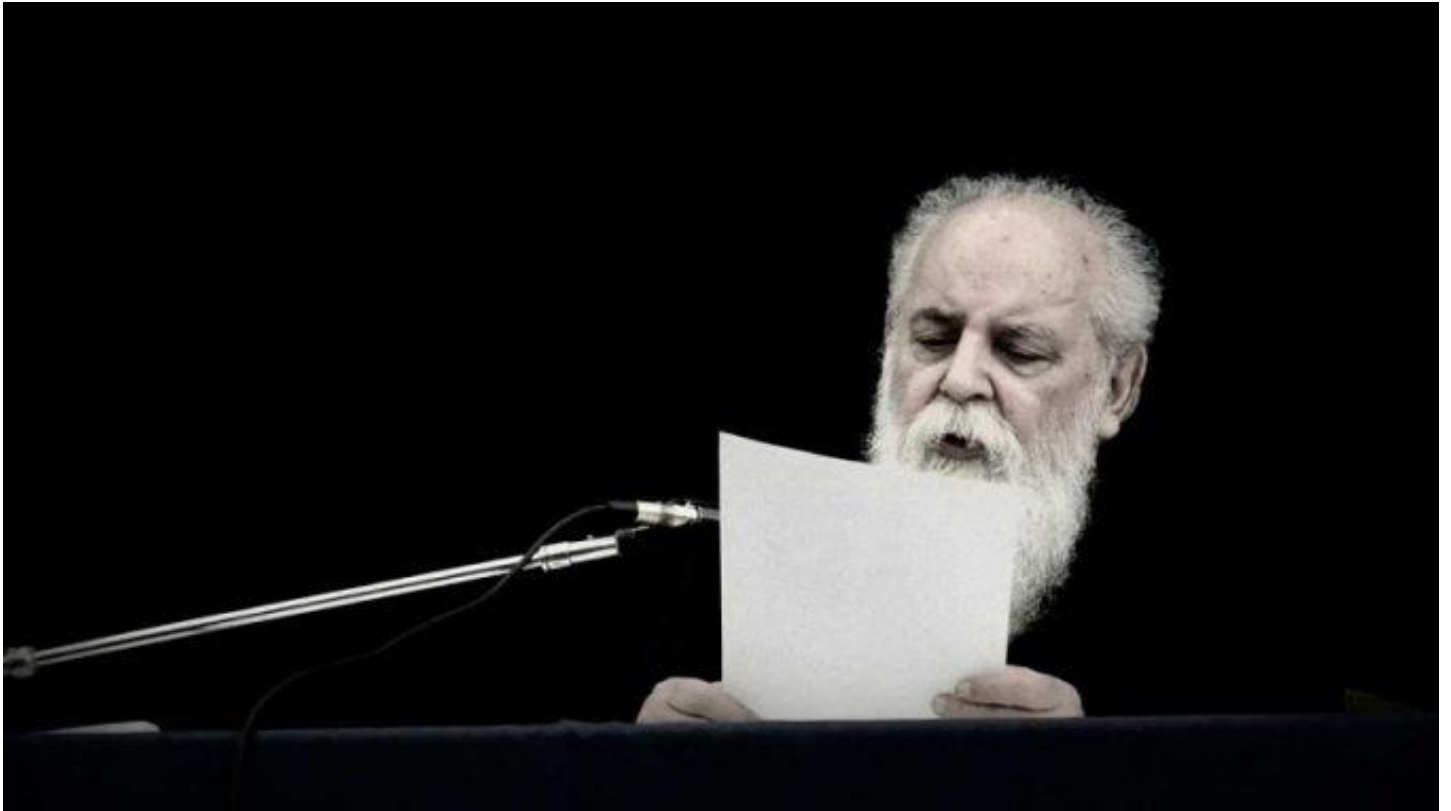

هوشنگ ابتهاج شاعر برجسته و گرانقدر معاصر ایران از میان ما رفت

اطلاعیه سازمان اتحاد فدائیان خلق ایران به مناسبت درگذشت امیر
هوشنگ ابتهاج

هوشنگ ابتهاج شاعر برجسته و گرانقدر معاصر ایران از میان ما رفت

امیر هوشنگ ابتهاج (ه. الف. سایه) شاعر بزرگ و پژوهشگر ادبی معاصر ایران، بامداد روز چهارشنبه ۱۹ مرداد در سن 94 سالگی در شهر کلن آلمان دیده بر جهان فرو بست.

هوشنگ ابتهاج درخت تنومندی در باغستان شعر و فرهنگ ایرانی بود که ریشه هایش از شعر کهن و بخصوص غزل و همچنین شعر نیمایی، شیره حیات می گرفتند. ابتهاج نه تنها شاعری برجسته و توانمند بلکه شخصیتی به غایت انسان دوست بود که همواره در آرزوی دستیابی بشریت به جامعه ای عاری از ستم، استثمار و تبعیض و سرشار از صلح، دموکراسی و عدالت اجتماعی، بسر می برد. هم از اینرو، تپش های قلب انسان دوست و همیشه عاشق او در شعرهایش به گوش رسیده و بر دل و جان می نشیند. ابتهاج در درون، با نت های موسیقی می زیست و همانطور که بارها در مصاحبه های خود بیان کرده است، موسیقی باعث شناخت او از شعر شد. او علاقه زیادی به موسیقی کلاسیک غرب و بخصوص سمفونی های بتیون داشت و می گفت کاش می توانست با زبان موسیقی و با فرا رفتن از مرزهای زبان، با تمامی انسانها در سرتاسر جهان، سخن گفته و آنچه در درونش می جوشد را تماما بیان کند. به باور او حتی بهترین شعرهایش کمتر از نیمی از احساس و افکارش را منعکس می کنند. همکاری او با موسیقی دانانی همچون محمد رضا لطفی، حسین علیزاده، محمد رضا شجریان، ...، و همچنین سرپرستی "برنامه گل ها" و پایه گذاری "برنامه گلچین هفته"، طی سالهایی که در رادیو ایران مشغول به کار بود، نمایانگر بخشی از عشق و علاقه او به موسیقی در کلیت آن بود. اشعار سایه و بخصوص ترانه هایی که شعرهایشان را او سروده است، بخشی از حافظه جمعی ایرانیان است. چند ماه قبل از انقلاب بهمن ۱۳۵۷، هوشنگ ابتهاج به همراه چند تن از همکارانش از جمله محمد رضا لطفی، حسین علیزاده، محمد رضا شجریان در اعتراض به کشتار میدان ژاله، استعفاء داد و پس از انقلاب، حاکمان اسلامی تازه بقدرت مانع از ادامه همکاری او در رادیو ایران شدند. در یورش رژیم سرکوبگر به حزب توده، علی رغم حمایت این حزب از حکومت اسلامی، هوشنگ ابتهاج به دلیل نزدیکی و هواداریش از حزب توده، دستگیر و زندانی شد.

هرچند زندانبانان جسمش را در بند کشیدند اما ذهن خلاق و روح سرکش ابتهاج را نتوانستند به زنجیر بکشند و او در دوران اسارت خود چندین شعر سرود که هم سلولی هایش آنها را حفظ کرده و به درون بند عمومی بردند. این اشعار، بدون اغراق اکنون به جاودانه های شعر فارسی تبدیل شده اند. از آن جمله می توان به شعر "ارغوان" اشاره کرد.

هوشنگ ابتهاج پس از آزادی از زندان و پس از مدتی محرومیت از داشتن پاسپورت و ممنوع الخروج بودن، برای زندگی در کنار همسر و فرزندانش که قبلا ایران را ترک کرده بودند، به آلمان مهاجرت کرد. او چند بار به ایران سفر کرد ولی طی سالهای اخیر، به ایران باز نگشته بود. هوشنگ ابتهاج، طی سالهای مهاجرت و در خارج از ایران در کشورهای مختلف، برنامه های شعر خوانی برگزار می کرد که هر باره و در همه جا با استقبال فراوان ایرانیان خارج از کشور مواجه می شد. در ۲ ساله اخیر و در دوره کرونا نیز، این شاعر برجسته، همچنان به برنامه های شعر خوانی خود بصورت مجازی ادامه می داد و این برنامه ها بصورت وسیعی چه بصورت مستقیم و چه غیر مستقیم از جانب هزاران نفر دنبال شده و می شوند. ویدئوهای شعرخوانی او از پر بیننده ترین ها هستند و این خود نشانه محبوبیت این شاعر بزرگ و احترامیست که مردمان ایران در درون و بیرون مرزهای کشور برای او قائل هستند.

هوشنگ ابتهاج نه تنها شاعری بزرگ بلکه انسانی آرمانخواه، جستجوگر و کنجکاو و اجتماعی بود. زندگی در غربت و محدودیت در جابجا شدن با صندلی چرخدار در سالهای اخیر خوشایند او نبود. با وجود این مشکلات، درخشش چشمان و صدای گرم و دلنشینش، امید را در وجود مخاطبینش جاری می ساخت. درگذشت همسرش خانم آتما مایکیال در اسفند ۱۴۰۰ (مارس ۲۰۲۲)، پس از ۶۳ سال زندگی مشترک، اما ضربه سختی بود بر جسم و جان این شاعر بزرگ.

با مرگ هوشنگ ابتهاج در غربت، مردمان ایران در سوگ یکی از پر آوازه ترین شاعران دوره معاصر کشور نشستند. در چنین شرایطی برخی از سران رژیم سرکوبگر و فاسدی که پایه های حکومت استبدادی خود را با شکستن قلم ها و در بند کشیدن و اعدام صدها شاعر و نویسنده پی ریخته است و همین امروزه نیز شماری از نویسندگان، هنرمندان و سینماگران در زندانهایش به سر برده و جان آنان در خطر است، بی شرمانه و ریاکارانه می کوشند برای هوشنگ ابتهاج اشک تمساح ریخته و از درگذشت او ابراز تاسف کنند.

هوشنگ ابتهاج از میان ما رفت، اما میراث غنی فرهنگی او، بیش از ۱۰ دفتر شعر و تصحیح دیوان حافظ که به "دیوان حافظ به سعی سایه" معروف است و به عنوان شاعری که در دوران کنونی، "غزل سرایی" را به اوج خود رساند و همچنین یاد و خاطرش، برای همیشه بر جای خواهد ماند.

ما درگذشت این شاعر برجسته و انسان آرمانخواه و عدالت جو را به مردمان ایران، همه دوستان، آشنایان و بخصوص فرزندان گرامی او یلدا، کیوان، آسیا و کاوه و تمامی بازماندگانش تسلیت گفته و از صمیم قلب خود را در غم خسران او شریک می دانیم.

سازمان اتحاد فدائیان خلق ایران

پنجشنبه ۲۰ مرداد ۱۴۰۱ - ۱۱ آگوست ۲۰۲۲